

הכתרת

לקט מאמרים לחיזוק הצניעות

גליון מס' 47

ק"ץ
תשע"ג

"ומקום פה עמדי לעורר על ענין מכאוב ומבהיל שטועים בו רבים... יש הנמנעים מלדבר בזה מטעמי צניעות. שומו שמים! בדור פרוץ וירוד בכל הענינים, בהלבשה... בריש גלי ולא יתבוששו, ולדבר בעניני קדושה וצניעות זהו נגד הצניעות! היש לך הטעיית היצר גדולה מזו?" (הגר"א קוטלר זצ"ל)

מדברי

הגאון רבי עזריאל אויערבאך שליט"א

(הדברים נאמרו בפני מאות אברכים מישיבת מיר - ד' שבט תשע"ג)

אומר המדרש בפרשת בא "מלמד שבגדו של אדם זהו כבודו", בעצם מה זה כבוד, כבוד זה הנשמה, שהיא חצובה מכיסא הכבוד, למען יזמך כבוד, איך שומרים על הכבוד הזה, השמירה על הכבוד הזה הוא הבגד, בגדו של אדם, רבי יוחנן קארי למאני מכבודותא, זה מכבד את האדם, לא היופי שבבגד - אלא הכיסוי, הכיסוי זה מכבד את האדם, זהו הכבוד של האדם.

עד לפני כמה דורות, היצר התעסק באמונה, להחדיר בן אדם את הפקפוק באמונה, ומה היצר הצליח להוציא הרבה מלימוד התורה. הודו לה' שבדור שלנו כנראה שהיצר התייאש מזה, אנחנו לא יודעים להגיד מתי היה עוד דור כזה של כך כך הרבה תורה, כל כך הרבה לימוד התורה, ישיבות נפתחים משנה לשנה, הרבה בחורים מתדפקים על דלתי ביהמ"ד, כמה יושבים היום בכוללים ויושבים יומם ולילה שקועים בתורה, אבל היצר צריך לעבוד את העבודה שלו, יש לו תפקיד מן השמים, היצה"ר אומר לומדים תורה - אני כבר לא יכול להתמודד איתה, אי אפשר להתגבר עליהם עם התורה, אבל - והיה מחניך קדוש, אי אפשר ללמוד תורה בלי שכינה, כתוב בפרקי אבות מנין אפילו אחד שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך ובירכתך, לימוד התורה זה הולך עם השכינה ביחד, כל הלומד שכינה כנגדו, אם באמת רוצים לדעת את התורה של נותן התורה, זה הולך רק עם השכינה, לכן היצר התחיל "לטפל" בענין הזה של השכינה.

"והיה מחניך קדוש" שנאמר בזמן מלחמה זה נאמר גם בזמנינו, מיום שיסדו כאן הציונים את המדינה עד היום אנחנו שרויים במלחמה, אנחנו נמצאים בסכנה, זה כבר נהיה שגרתי אצלנו, אבל זו סכנה שמרחפת כל יום עלינו והקב"ה שומר עלינו, ובזמן מלחמה כתוב שזה רק בתנאי שהשכינה נמצאת בתוך המחנה, והיה מחניך קדוש, לכן בן תורה עליו מוטל בעיקר לשמור בבית על בני הבית, לשמור שהשכינה תהיה שרויה בתוכנו.

יש לנו בגמרא בכתובות (עב.), העוברת על דת משה, העוברת על דת יהודית, כל אברך צריך ללמוד טוב את הגמרא, את הדת משה ואת הדת יהודית, אפילו עוברת על דת יהודית אומרת הגמרא שאין לה כתובה, אומר הרמב"ם כל מה שחז"ל תקנו כתובה זה כדי לחזק את הבית, אבל כאן, ברגע שהיא עוברת על דת יהודית, זו מצוה לגרשה, יש שאלה בגמרא בסוטה האם מחייבים אותו לגרש או לא מחייבים אותו לגרש, אבל מצוה ודאי יש כאן לגרשה, הראשונים מביאים פסוק גרש לך, זה ממש זלוזל, זה דבר חמור מאד, לא מצינו על שום עבירה אחרת, עבירה הכי גדולה, שיש על זה דין שאין לה כתובה, בשאר עבירות אם מגרשים אותה יש לה כתובה, אבל עבירות הללו שזה נוגע לצניעות, לדת יהודית, על זה אומרים חז"ל אדרבה מצוה לגרשה ואין לה כתובה, א"כ כמה זהירות צריך בזה.

(המשך בעמוד האחרון)

עבודת ה' של כל יהודי, בפרט בדור שלנו, זהו הסעיף הראשון בשולחן ערוך "יהודה בן תימא אומר הוי עו כנמר וקל כנשר וגיבור כארי, ולא ייבוש מפני המלעיגים עליו", גם איש וגם אשה. היום יש מושג חדש, מושג חברתי, "חברה". כבר שנים שגדולי הדור, גדולי תורה, כל כך הרבה הרבו לדבר על הנושא הזה שנקרא צניעות, אבל רואים שגם אשה שיודעת את האמת, המפריע זהו חסרון הגבורה, שלא ייבוש מפני המלעיגים עליו.

בשהקב"ה ברא את הבריאה, הקב"ה אמר שהבריאה היא "טוב מאד", ובכללם וזה העיקר והתכלית של הבריאה - זה האדם. ויקח את הצלע, הקב"ה הרדים את האדם ויקח את הצלע ובוזה ברא את האשה, אומרים חז"ל הצלע זהו המכוסה והנסתר שבאדם, ולכן הוא ברא את האשה משם ללמד לאשה שתהיה צנועה, זה השורש של הבריאה של האשה, ואומרים חז"ל שעל כל אבר ואבר שהקב"ה ברא את האשה הוא אמר לה "היי צנועה, היי צנועה", זו אמירה, פקודה של הבורא עולם.

בשעה שהקב"ה הרדים את האדם, הוא קישט את האשה בכ"ד קישוטים, וכשאדם הראשון קם הוא ראה לפניו אשה מקושטת, כך כתוב בפרקי דר' אליעזר. וחז"ל מכח זה למדו שהאשה צריכה להתקטש לבעלה. הגמרא במועד קטן מספרת על רב חסדא, שאדם חשוב ביקר בביתו וראה אשה מבוגרת מתקשטת בפני כלתה, והוא התפלל על זה, אמר לו רב חסדא, גם אמך וגם אמא של אמך עד לפני בית הקברות, זו תכונתה וטבעה של האשה להתקטש ולהתייפות, כך ברא הקב"ה את האשה, והכל כדי ליצור את השלום בית ואת השמחה בינה ובין הבעל.

רבי יוחנן אומר (סוטה כב.). למדתי יראת חטא מבתולה, הבתולה הזאת לפני שהיא יצאה מהבית החוצה התפללה לפני הקב"ה ואמרה, רבונו של עולם בראת גן עדן בראת גיהנם, יהי רצון מלפניך שלא ייכשלו בי בני אדם, ושלא יירשו גיהנםם על ידי. היא אמרה את זה ודאי בתפילה, אבל זה בא ללמד על כל אשה, לפני שהיא יוצאת מהבית, דרכה של אשה להסתכל בראי ולראות האם היא מוכנה לצאת לרחוב, לאן שהיא צריכה לצאת, הבתולה הזו מלמדת כל אשה ואשה שלפני שיוצאים צריך להתבונן ולראות האם היא לבושה "שלא ייכשלו בי בני אדם", כלומר, הגם שהקב"ה ברא תכונתה של האשה קישוט ויופי, וזה עד זיבולא בתרייתא, אבל הכל זה בבית לבעלה.

והיום עולם הפוך ראינו, בבית האישה הולכת סחוב ומלוכלך, וזה לא דבר נכון, כך היא לא מפעילה את התכונה שלה לצורך והמטרה שהקב"ה ברא אותה, המטרה של האשה שבבית היא באמת תהיה מקושטת, ולפני שהיא יוצאת החוצה, בליבה היא צריכה להתפלל את התפילה הזו, והיא צריכה לראות את עצמה בראי האם באמת יקויים בה היהי רצון הזה "שלא ייכשלו בי בני אדם".

מדרן **החפץ חיים** זיע"א בספרו גדר עולם פרק ד'
"ואל יטעה אותה היצר שתינצל מן הדין מפני שהיתה
צריכה להתקשט עצמה לעיני בעלה שלא תתגנה עליו, כי
באמת זוהי טעות, דזה שייך רק בביתה לבד ולא בשוק!"

מרבתי ספר **משיבת נפש** למוהר"ר יוחנן לוריא זצ"ל

מגדולי חכמי אשכנז, נפטר לפני כחמש מאות שנה. דו"ז של רבינו
המהרש"ל. (הספר יו"ל ע"י מכון ירושלים - תשנ"ג).

"כל כבודה בת מלך פנימה, פי' כל תכשיטיה נוי
וכבוד שלה תהיה בפנים נגד בעלה, זהו הדין בכל
הנשים, אלא שדיבר הכתוב בהוה שבת מלך ונשי ת"ח הם
מעוטרים בנוי, כמו שסומך כאן משבצות זהב לבושה, על
כן תהא פנימה שלא ירהרו אחרים אחריה". (פרשת וישב)

"ונראה הטעם הפתרון של יעקב שהמשיל השמש לאיש
והירח לאשה הוא על ב' דרכים... כך הכוונה באיש ובת
זוגו שהיא חייבת להתקשט נגד בעלה להצילו מן החטא או
לתכלית בנים כמו תחת התפוח עוררתיך, ולפי תכלית
הכוונה הלז לא תוציא קישוט יופיה לפועל כי אם במעמד
בן זוגה ותהי בעיניו כמוצאת שלום, וזולתם לא, כי בכל
מקום שאין האיש עמה תסתרי בבית ולא תהיה יצאנית,
ואם אף על פי כן תצטרכי לשוטט בחוצות לפי צורכיה
תלכשי בלאות ולא תתקשטי כלל וכלל, כמו שהלבנה
לובשת שהורים נגד זריחתה". (שם).

"ישא עיניך וראה ותיישב קושיא גדולה, מה שפירש"י פי'
תצא והסירה שמלת שביה מעליה, פי' הגויות הארורות
מקשטות עצמם, א"כ משמע שהקישוט גנאי להם, גם
ישעיה גינה קישוט הנשים בתכלית הגנאי, והלא מעשר
תקנות הוא שתקן עזרא שיהיו הרוכלים מחזרין בעיירות
בכדי שיהי מצויין לנשים לקשט עצמם, ולפי ביאורי
יתיישב, שודאי כל קישוט ביותר הוא גנאי וגאוה, וראוי
לבנות ישראל להרחיק בזמן שהם שרויים על אדמתם שאין
זולתם ג"כ מתקשטות, אכן בין האומות הוא מצוה להם
להתקשט בכל מיני קישוטים כדי להציל בעליהם מן החטא,
אך שיתקשטו בכתיחה נגד בעליהם לבד ולא ייצאו
בקישוטים לחוץ, וזה כאשר ראה עזרא שהנשים בייתנים,
וגם מעורבים בין האומות הרבה אומות נתיישבו בתוכם
וכבר נשאו נשים נכריות, אז תיקן שיהיו הרוכלים מתחזרין
בעיירות בבית כל אחד שאין הנשים צריכים לצאת חוצה
בת מלך פנימה". (פרשת כי תשא).

"כלום האשה מתקשטת - אלא לבעלה" (שיר השירים רבה א' ג')

"מנין היתה מרים יודעת שפירש משה מפריה ורביה, אלא שראת
את ציפוריה שאינה מתקשטת בתכשיטי נשים". (ספרי בהעלותך וט)

"תבוא מארה לאשה שיש לה בעל ואינה מתקשטת, ותבוא
מארה לאשה שאין לה בעל ומתקשטת". (רב האי גאון - תשובות
הגאונים שערי תשובה סי' פד, וכ"ה בשו"ת מהר"ם מרוטנבורג ד' פראג סי' קצט)

רבינו **הפרי מגדים** בספרו **אם לבנה עי' צעף**
"ומה שאמרו חז"ל אשה לקשט - לפני בעלה וכו', וודאי כל בנות ישראל
כשרות ומקשטות לפני בעלה, לא ח"ו בפני אחרים".

מדברי פירוש **ענף יוסף** על המדרש רבה (להגאון רבי חנוך זונדל ב"ר יוסף מביאליסטוק, נפטר לפני כ-150 שנה).

ויקרא רבה פ' בחוקותי פל"ה ו': "אמר רבי עקיבא, יאה מסכנותא לברתיה דיעקב
כערקא סומקא ברישא דסוסיא חיורא", ופירש הענף יוסף: "י"ל הכוונה כי דרך
נשים להתקשט בתכשיטין וכמו שאמרו חז"ל כתובות דף נ"ט ע"ב אין אשה
אלא לתכשיטין, אך זהו בביתה לפני בעלה למצוא חן בעיניו כמ"ש כל
כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, אבל כשהיא הולכת חוץ
לביתה בחוצות וברחובות אז העניות תכשיט לה, היינו שתלך שם בלא
תכשיטין כדי שלא ישלשו בני אדם בה, ועוד שמעוררת קנאה
מהאומות עלינו וכמו שאמר יעקב אבינו למה תתראו וע"ש ברש"י, ולכן
מדמה ר"ע התכשיט הזה של העניות לברתיה דיעקב לערקא וכו' משום
דרך הסום כשהוא עומד בדיר אין עליו שום תכשיט, אולם כשמוליכין אותו
ברחובות ורחובות אז יעדו אותו עדי ושם ישימו עליו כל להנאותו ולא יבצר
ממנו ורדא וסומקא, כמו כן יאה התכשיט של עניות לברתיה דיעקב בחוצות
וברחובות, ששם ישימו עליהם התכשיט של עניות מפני הרואים, אמנם
בביתם לא יהיה עליהם התכשיט הזה של עניות אלא יהיה ממשבצות זהב
לבושם ואהבה עם בעלה ויקיים עליהם שמה תשמה רעים אהובים כשמדך
יצריך בגן עדן ששם קישט הקב"ה לחוה בכ"ד מיני תכשיטין כדאיתא בב"ר".

בספר **אהל נפתלי** (לבוש תרע"א) - תולדות הרה"ק רבי **נפתלי מרופשיץ** זצ"ל, אות ה', הביא
מכת"י של הגי"ר אברהם סג"ל אטינגער מדוקלא (נינו של הגר"ש קלוגר זצ"ל), וז"ל:

"נודע שהיה בזוג ראשון חתן לאחד מגידי עיר בראדי. פעם אחת נכנס אל
ביתו ומצא את אשתו עומדת נגד המראה ומקשטת עצמה, ויאמר לה למה
תקשטי עצמך כל כך, את מוצאת חן בעיני בלא הקישוט, ותען לו, האם לך
לבד אני רוצה למצוא חן, אני רצוני לשאת חן בעיני אחרים גם כן. כשמעו
זאת ברח תיכף משם לעיר ולאטשוב אל הרבי ר' מיכלי (המגיד מזלאטשוב זיע"א),
ותיכף כאשר נכנס אליו אמר לו: רבי! זאל איך מיך געטין (האם אני אתגרש?);
ויאמר לו הרבי ר' מיכלי: הן, ונשאר אצלו, ואחר כך גירש את אשתו וישב
אצלו שנה תמימה וכו' עכ"ל".

ובספר **דברים ערבים** (מונקאטש תרס"ג) ח"ב דף נח: מובא מעשה זה בנוסח אחר, וז"ל:

"גיסוי נ"י סיפר לי כי שמע זאת מהרב ר' אלי' זל"ה מקיראמא עת כי הי' עמו
באוהעל על הילולא דמהר"ם ט"ב כ"ח תמוז תרמ"ט, וסיפר כי הה"ק מהר"נ
בימי עלומיו כי נשא אשה, ויהי בפעם אחת ראה כי אשתו עמדה נגד מראות
הצובאות, שאל אותה על מה זה? הלא היטבת בעיני גם מבלעדי זאת? דיא
געפעלסט מיר אנעהין, אמרה לו, איך מאגע יא פיר איין אנדרען אויך
געפעללן (מותר לי בעיני אחרים גם כן למצוא חן) - סיפר זאת לאביו הה"ק מהר"ם
מלינסק, אמר לו בני גרש תגרש אותה, עכ"ז לא הוטב בעיניו לגרש אשתו
הראשונה, אמר לאביו זל"ה נלכה עד כה אצל מורי הה"ק ר' מיכל
מזלאטשעף לשאל בעצת קדשו, ...הלכו שמה, וכבואם לבית הה"ק - אמר
הה"ק ר' נפתלי, א גיטן טאג רבי! זאל איך מיך געטן? אמר לו הה"ק ר' מיכל -
א וודאי - נפתלי - דאס קען נישט אנדערס זיין (לא יכול להיות אחרת) (כי הה"ק ר'
מיכל ידע הכל ברוח קדשין), וגירש אותה".

הבהרה: כמובן שמעשה זה לא הובא אלא כדי ללמוד ממנו את חומרת הענין, ולא ח"ו כדי
ללמוד ממנו לפגוע בשלמות הבית, ובפרט בדורנו שהנשים שוגגות בזה ואינן מודעות לחומר
הענין, [ופעמים אף מוטעות ע"י דעות כוזבות], וכל חכם יעשה בדת ובדרכי נועם, וצריך
למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה.

הגאון הגדול רבי מנשה קליין זצ"ל

גאב"ד אונגוואר – בעל 'משנה הלכות'

בספרו 'בית רחל' נתיב ט'

"וראיתי להעיר על ענין אחד, יש רעה אשר ראיתי תחת השמש ורבה היא על האדם, והוא שכמה מהנשים דרכם כשהם יוצאין לשוק או לבית המשתה בכל מקום שהוא מחוץ לביתם הם לובשים עצמם ומקשטים בכל הקישוטים ובמלבושים הנאים ביותר כדי לישא חן בעיני האדם הרואים אותם, וכשהם בבית הם הולכים בבגדים ישינים קרועים ובלועים... ובאמת ע"פ התורה נהפוך הוא, שהאשה בביתה צריכה להתקשט עצמה לבעלה שתשא חן בעיניו ולא בעיני אחרים... ולעומת זה אדרבה הזהירו ז"ל שאין לה לצאת מקושטת לחוץ בין אנשים שלא יכשלו בה בני אדם כמבואר בש"ס ורבינו יונה ובפוסקים. ובמדרש תנחומא פ' וישלח לא תצא אשה בעיר של זהב בשבת ורבנן אמרי אף בחול אסור מפני שהעם מסתכלים בה שלא ניתנו תכשיטין לאשה אלא להתקשט בתוך ביתה שאין נותנין פירצה לפני הכשר וביותר לפני הגב, לכך צריכה אשה להיות יושבת בביתה ולא תביא מכשול לבני אדם להסתכל בה ע"כ". (עמי מז)

"ובדברי קבלה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, ומרגלא בפומי לפרש, כל כבודה בת מלך פנימה, שכל כבודה כשהיא פנימה ושם ממשבצות זהב לבושה, כלומר בבית היא לובשת משבצות זהב מלבושי כבוד הכל בבית אבל לא לאחריים, ובאחשוורוש כתיב להראות העמים והשרים את יופיה ופוק חזי מה עלתה לו, אבל בנות ישראל הצנועות פנימה ממשבצות זהב לבושה.

והבן זה כי באמת זו נקודה יקרה וגדולה לענין שלום בית, וכמה ענינים עשו חז"ל לאשה שלא תתגנה על בעלה ושתשא חן בעיני בעלה, ולא שתבקש לישא חן בעיני אנשים אחרים ח"ו. והרבה יש לדבר מזה, כי בזה"ל לא איכפת להו מה שהוא בבית אלא מה שיאמרו אחרים והעיקר לישא חן בעיני אחרים, ולכן גורם להתגנות בבית ח"ו ולתוצאות בלתי נעימות ויותר מזה". (עמי טו)

הזוהר הקדוש – זוהר חדש שיר השירים דף נה.

(ובדפוסים אחרים – יז/פז/ע:) ד"ה פתח ר"ש ואמר הגידה לי זכר

"מכאן דלא תתחזי אשה בקישוטה ובתיקונה בר כד איהי בבעלה אזי תראה ותתקן כדקא יאות".

[תרגום: מכאן שלא תיראה אשה בקישוטה ובתיקונה אלא כשהיא אצל בעלה או תראה ותתקן עצמה כראוי].

מדברי החיד"א

בספרו 'דברים אחרים' דרוש כ' לשבת טובה:

"אוי לה לאותה בושה, איה איפה צניעות בנות ישראל הקדושות, כי אין האשה האחת צנועה מתקשטת אלא לבעלה, וזה שמעתי שזה רמז כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, פנימה ממשבצות, דלפנים בביתה התקשט לבעלה, אך בחוץ אם מכוונת שתמצא חן בעיני אנשים הוא עוון פלילים, ומוזה יימשך שהבנים אינם הגונים כי הרוב תלוי באם הילד וכתיב בן כסיל תוגת אמו, וראית בעיניך הצדקת הזו בת ר"ח בן תרדיון שדקדקה לבד בפסיעותיה (פ"י שק דקדקה בפסיעותיה) וזה גרם לגזור עליה להושיבה בקובה של זונות, רמזו לה מן השמים דמאן דעביד הא נפיל בהא כי הכל סרך זנות יחשב".

מדברי ספר אורן ימים לרבי שמואל בנבנשתי זצ"ל

(חי לפני כ-450 שנה. חלק מהדברים דלהלן הובאו בשמו בספר 'שבת מוסר' פרק י"ז)

"הנשים יש להן גאווה, ואינן יודעות העונש והנזק הכא מנאזה זו, לכן ראיתי להודיע להן כמה יכשלו כדי שירחיקו עצמן מן העוון. יש אשה בכיתה היא לובשת בגדי שפחה, ויוצאת בחוץ בכגדי מלכות כדי להראות לכל את יפיה, ולא נכון לעשות כן, אשה צנועה אשר יראת אלוקים בלבה ראוי שתתקשט עצמה בכיתה כדי שלא יתן בעלה דעתו באשה אחרת, אשה היוצאת בחוץ מקושטת היא חוטאת ומחטיאה אחרים, כי אפשר שיופגעה איזה בור ועם הארץ ויעבור על לא תחמוד אשת רעך... והנה האשה שיוצאה מקושטת גורמת מכשול עוון ותקלה לאיש ההוא.

...כל בת שכל תשים אל ליבה איך היא צריכה רחמים בעת לדתה, השם יתברך ירחם על כל ישראל. כל בת ישראל תקח מוסר מצניעות נשי ישמעאל*, ותבחר ללכת בדרך היושר בעיני אלוקים ואדם, כדי שתזכה לאורך ימים ותזכה לראות בנים ובני בנים בתורה ובמצוות".

* כעין זה כתב גם בפלא יועץ (מובא להלן) וז"ל: "יושב אני את בני ישמעאל בענין זה שמסתירים את נשותיהם מכל איש... וכן כתב בספר 'מנורת המאור' (למהר"י אבוהב) נר ז' ס"י של"ו: "כמה גדולה מעלת הצניעות שאפילו מי שהוא מאומה אחרת הוא אהוב ומפואר בעבורה... ואם האומות הפרוצות מורגלים בדברי צניעות מה לעשות לישראל המובדלים משאר האומות בקדושה ובטהרה ובצניעות".

וראה עוד בספר 'חכמה ומוסר' (המובא בעמוד זה) שכתב בענין כסוי הפנים: "והיה להם ללמוד ק"ו מנשי הנכרים שכולם נוהגות חוץ מהצניף נותנות מסוה על פניהם כשהולכות ברה"ר כדי שלא יסתכל בהם שום אדם כלל, ואיך אנחנו בני ישראל לא נלך בחוקותיהם בזה הדבר מק"ו, ואיך שפחה תירש גבירתה שזאת היתה הצניעות נחלת עבדי ה' אלו נשי בני ישראל, ואיך נחלתנו נחפכה לזרים..."

עוד נמצא בקונטרס הנקרא 'שומר ישראל אחרון', לרבי יחזקאל הכהן זצ"ל (ירושלים - תשי"ז) שכתב: "האומה הישראלית היתה למופת ולדוגמה במידת הצניעות וממנה למדו המתקנים שבאומות, ובעוה"ר עכשו נהפוך הוא, שדבר זה נשאר קיים אצל האומות ההם ואצלנו נפרץ גדר זה".

וע"ע בדברי הגרא"מ שך זצ"ל בספר 'ארחות הבית' עמי קנב: "נוצר היום מצב רח"ל, שאצל הערבים - להבדיל - הולכים יותר בצניעות מאשר אצל בני ישראל, והרי זה חילול ה' נורא שהעם הנבחר ירוד ומחולל כבודו בין הגויים!".

מדברי ספר חכמה ומוסר לרבי אברהם ענתבי זצ"ל

(ראש הרבנים בארם צובה - חלב, נפטר בשנת תר"ח). דרך הצניעות פ"ג:

"אשה צנועה אינה מתקשטת כי אם דוקא בביתה לפני בעלה, אבל כשיוצאת לרה"ר פושטת התכשיטין מעליה ויוצאת, וידוע מאמרם ז"ל בירושלמי* על הא דתנינן לא תצא אשה בתכשיט של זהב לרה"ר ואם יצאה חייבת הטאת, דאף בחול אסור לצאת ברה"ר בתכשיט של זהב מפני שהעם מסתכלים בה, ואל זה כיון דוד המלך ע"ה באומרו כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, אבל בצאתה לרה"ר לא תלבש משבצות זהב, ולא ניתנו תכשיטין לאשה אלא שתהיה מתקשטת בתוך ביתה בפני בעלה כדי שתמצא חן בעיניו ולא תתגנה עליו. אבל הנשים הפרוצות כל בתר איפכא אזלי, דכשיוצאין לרה"ר או ללכת ממקום למקום אצל חברותיהם לובשים בגדי החמודות וכל מיני תכשיטין שלהם, וכשבאין לעת ערב לכיתם פושטות הבגדים החמודים שהיו עליהן ופושטות התכשיטין שלהם ולובשות שחורים ומתעטפות שחורים בפני בעליהן".

* הוא במדרש תנחומא פ' וישלח, אמנם גם בס' 'מעלות המדות' (מעלת הצניעות) הביא זאת בשם הירושלמי, ובעלון 'נר לשולחן שבת' פ' בשלח תשע"ב הביא ולענין אמירת פרשת המן, עיי פרישה א"ח א יז בשם הנה"ח הניבסהל שליט"א שמצינו בהדמונים שקוראים למדרש 'ירושלמי'.

מדברי ספר **יפה ללב** לרבי יצחק פלאגני זצ"ל

בנו של רבי חיים פלאגני זצ"ל. (נדפס באיזמיר - תרמ"ז). ח"ד אה"ע סי' ע"ב

"ס': מי שנשתמה או נתחרש פוסקין לאשתו תכשיט, והטעם עי"ל בבאה"ט ס"ק י"א, מיהו מדברי הרב הלבוש כאן נראה דוקא אם היא בפני בעלה בביתו מפני שהוא מרגיש, ואולם ממ"ש נגמ' דלא נידח'ל דתינוול וכמ"ש מרן בכ"י לקמן בס' ע"א משמע בין שהיא בפניו ובין שהיא שלא בפניו במקום שהיא באיזה מקום שיהיה.

אך אשקוטה ואביטה מה דאיתא בילקוט איוב סי' לא ומצאתה כי תדרשנו בס' מדרש תלפיות ענף אשה וז"ל אסור לאשה לצאת בתכשיטיה אף בחול לרשות הרבים לפי שהעם מסתכלין בה, לפי שלא נתן הקב"ה תכשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה שאין נותנין פרצה לפני הכשר וכ"ש לפני הגנב ע"כ. וזהו שאמר הכתוב (תהלים מ"ה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, כלומר כשהיא פנימה אזי תהיה ממשבצות זהב לבושה, וזהו שאמר הכתוב ג"כ (אסתר ה') ותלבש אסתר מלכות ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית וגו' וק"ל".

עוד כתב בח"ו אה"ע סי' ע"ג: "ומ"ש הרב הנז' אבל יש לה רשות לצאת לבית האבל או לפעמים לבית המשתה לגמול חסד וכו', מיהו לא תצא אשה בתכשיטים מפני העם שמסתכלים בה, כמ"ש בנדפס בח"ד לעיל בס' ע' או"ד דכ"ח ע"א ובס' אורחות יושר פ"ח (הובאו דבריו להלן)".

ונראה שזה נרמז בפסוק כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, ר"ל כבוד בת מלך אשה הצנועה פנימה, ושם תלבש משבצות זהב ולבושים מכובדים".

כף החיים (סופר) - או"ח ח"ו סי' תקס אות כו.

כל כבודה בת מלך פנימה... ועוד פשטא דקרא יש לפרשו על הצניעות, דמביעי לה לאשת איש הנכבדת דבהיות לבושה ממשבצות זהב תהיה פנימה למצוא חן בעיני בעלה, ולא תצא בהם לחוץ למצוא חן בעיני הבריות, דאין זה כבודה כי אם קלון הוא לה כי מגרה בהם יצר הרע".

רבי רפאל עמנואל חי ריקי זצ"ל, בעל 'משנת חסידים'. (נפטר בשנת תק"ג). בספרו 'חזה ציון' על תהלים, פרק מ"ה.

יש לפרש מה שאמר הכתוב כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, כי הנה משכחת לה לכמה נשי דכשיושבין אצל בעליהן בביתם אין לובשים מלבוש קישוט אלא כשיוצאים לחוץ, כל בתר איפכא, לזה אמר כל כבודה מי שהיא כבודה כבת מלך כשהיא פנימה, ואז כשהיא פנימה אפי' ממשבצות זהב לבושה, לאפוקי כשיוצאת".

ספר 'ירך יעקב', לרבי יעקב פתוסי זצ"ל, (מחכמי תוניס וירושלים לפני כמאתיים שנה). סוף פרשת בלק.

מדברי ספר **שירי משכיל**

לרבי הלל ליכטנשטיין מקאלמייא (תלמיד מרן החתם סופר זיע"א. נדפס בשי' תרל"ז) כלל ה' פרט ט' - דף לח ע"ב בדפו"י

"ובכלל הסתות עמלק, שמורה ומסית לנשים שיהיו בכחינת גבהו בנות ציון שתלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים, ולקשט בתכשיטים ובמלבושים כאחת הפריצות והשרות, הגם שהם בגדי שחץ וגאווה ולא מדרכי הצניעות וגורמים להבעיר היצה"ר בלב רואיהם..."

"וכנסת ישראל צועקת על בנות ישראל כאלה, אל בנותי כי מר לי מר מאד מכם כי יצאה בי יד ה', היפך עבור נשים צדקניות נגאלו, מינה פריצות ועזות של נשים גורמות אריכות הגלות, לפן שוב נא בנותי, לך נא בדרכי האמהות הכשירות והצנועות, ונא נא שימו לבכם על דרכיכם, הלא אשה הכשירה המקפדת מאד לשמור דת משה ודת יהדות כראוי כמה טובות מסתעפות מזה..."

לפן בנותי שוב נא מדרכיכם הרעות ולך נא בדרכי הצניעות וכשירות, ואל תתחברו ואל תקנאו בנשים ארורות לעשות כמעשיהם, ודעו נא וראו מה תחליפו ובמה תחליפו שלום ביתכם הצלחות בניכם בזה ובבא והצלחה ושפע של בעליכם והשראות השכינה בביתכם, ובמה, עבור תאוות סרוחות קישוטים ויפוי של עזות ופריצות אשר לא להועיל ולא לעזר, כי אם בוא יבוא העת להצית אש ביניכם אזי לשוא תתיפו ככל קישוטי העזות והפריצות האלה, ותתקיים קללות ישע"י תחת פתיגיל מחגורת שק תחת מעשה מקשה קרחה, ושקר החן והבל היופי ורק יראת ה' היא תתהלל".

מדברי ספר **שבת מישור** לרבי יצחק פרחי זצ"ל

(מחכמי ירושלים, נפטר בשנת תרי"ג. קיבל סמיכה ממרה"ט אלגאזי, ושימש גם את הרש"ש זיע"א). פ"ז:

"ויותר מזה הני נשי בנות ישראל הקדושות ומההורות שרה רבקה רחל ולאח אשה אשר הדריכו עצמן בדרכי הצניעות ולמפורסמות אין צריך ראייה... והן בעוונותינו כדורותינו אלה פרצו גדר הנשים תחילה להלוך בדרכי האומות בסדר מלבושיהן ותכשיטיהן ובסדר הילוכן פעם בחוץ פעם ברחובות ואצל כל פנה, ובעוונות הרבים גורמות להיות מכנים את כמה בני אדם בעמקי שאול ע"י הרהורי עבירה... ועוד גורמות בעונות הרבים חילול ה' בין האומות כי יראו הגוים בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים תחת כל עץ רענן ולהן כנפים כנפי החסידה מחמת רוב תכשיטין אשר עליהן כהל ושרק, ואזי פותחים פיהם לרעה על ישראל עם קדש לאמר דברי הרופין ובוזונות באמרם כמה בוזיה אומה זו אשר נשותיהם שקץ וכדומה ח"ו, אזי לאזנים שכך שומעות ואזי להן לנשים כאלו הגורמות חילול ה' ואורך הגלות וגלות השכינה, אזי לנו אהה עלינו אנה נוליד את חרפתינו כי חרפת אדם לוקח כל הנקרא בשם עברי, ובמקום אשר יאותה לבנות ישראל להיות צנועות אשר לא יצאו מן האגף ולהוץ כי אם להיות כגפן פוריה בירכתי הבית... ולא יהלכו ברחובות קריה כי אם כל כבודה בת מלך פנימה להיות דומות עצמן לנשים באהל אמותינו הקדושות זיע"א, ולמה ישוו עצמן לבנות הגוים ערלי לב וערלי בשר לגרום רעה לעצמן ורעה לאחרים ואורך הגלות וצרות רבות ורעות לשונאי ישראל. ולא נפלאות היא ולא רחוקה עבירה זו להביא כל מיני יסורים רעים ומרים ח"ו לעולם, וכל עוד כי עבירה זו בקרב ישראל לא יוכל איש הישראלי להתרעם ולומר על מה עשה ה' ככה להביא את כל הקללה צרות רבות סבבנו וכו' כי עוונותינו ורוע מפעלינו גרם לנו את כל אלה ה' יצילנו".

"וימצינו כי לא נחרב הבית כי אם על עון נשי ישראל הפרוצות כמ"ש הנביא יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון וכו', ואם עון זה עדיין חופף בינינו היאך אנחנו מצפים הגאולה, אזי לנו כי אין דורש ואין מוחה על זה, והראוי לנו לקנאות קנאת ה' צבאות ולהוכיח בשער ולשבר מלתעות עול, כהוא עובדא דגמ' מתון מתון ד' מאה זווי שויין והיו מוסרים נפשם על קדושת ה' וע"כ הוה מתרחיש להו ניסא. פי ע"כ החלש יאמר גבור אני לעמוד בפרץ ולהוכיח במישור בטוב טעם ודעת להבין ולהורות אל בנות ישראל כי בידן הטוב והרע, כי כמו שמצינו לענין הרעה כי הוה גרמה מיתה לעולם כן מצינו לענין הטובה כמ"ש רז"ל בשכר נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים".

מדברי הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל

בספר שלמות חיים – מהדורת ב"ב תשנ"ה, סי' תרנג

שאלה: "על דבר המובא במדרש תנחומא (וישלה) ובאבות דרבי נתן פ"ב בבבין יהושע שאסור לאשה לצאת בתכשיטים אף בחול לרה"ר לפי שהעם מסתכלים וכו', וכנראה זה לא שייך בפנייה סמוך לפרקה, אדרבה מצינו בתענית יג: אין הבוגרת רשאה לנוול עצמה כו', ובמו"ק ט: ברכ ביבי דטפל אבר אבר כו', ובקידושין ל: ולבשייה ונכסייה כי היכי דקפצי עלה אינשי".

והשיב הגר"ח זוננפלד זצ"ל: "מכל המקומות אינו מוכח שמותר לצאת לרה"ר במקום שרבים יסתכלו בה".

מדברי ספר משך חכמה

לבעל האור שמח זצ"ל
פרשת קדושים, פרק יט פסוק ל':

"את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כו', פי' דיגיעת דרך ארץ משכחת עוון, ובשבתות ויו"ט במלים ממלאכה ויכולים לבוא לידי עבירה וכו', ונראה דזה הטעם שגזרו חכמים שלא תצא אשה בשבת בתכשיטים לשוק באשה ולא גזרו באיש כשיטת ר"ת ורז"ה כמאור וביארם הר"ן בפרק כמה אשה, היינו שלא ייכשלו בעריות בשבתות, בזמן שהם נחים ממלאכה, ורבותינו רמזו ע"ז בילקוט איוב ל"א ומה אתבונן על בתולה, לפיכך אמרו ז"ל שאסור לאשה לצאת בתכשיטיה אף בחול לרה"ר, ודו"ק, יעו"ש בילקוט".

מדברי הנודע ביהודה

בספרו אהבת ציון
דרוש ה' – דף יב ע"א:

"זהנה בעוונותינו הרבים שכיח הרבה בקהילתנו שבכל יום שבת קודש הולכות נשים ובתולות מקושטים ומכשילים רבים וכו', ודרך הנשים במקומות אחרים כשהולכים ברחובות לאיזה צורך הולכים בצניעות מכוסים בכגדים, והולכים בידי רשות הרבים, וכל כבודה בת מלך פנימה".

מדברי ספר ילקוט מעם לועז

לרבי יעקב כולי זצ"ל
(נפטר בשנת תצ"ב. היה נכדו של מהר"ם בן חביב, ותלמידו של הימשה למלך).

"הפרשה הזאת חייב אדם ללמוד תמיד לאנשי ביתו, כי יש בה מוסר השכל ולקח טוב לנשים שהיובת להיות בביתן ולא להתייצב על יד החלונות כשעוברים האנשים, ושלא תתקשט אשה אלא אם כן היא מצויה בתוך ביתה ולא כשהיא הולכת במקום אחר. ואם יש נשים האומרות 'הדבר אינו עושה עלי שום רושם ולא אכפת לי הרבה שיסתכלו עלי', ידעו בבירור שהן חוטאות". (פרשת וישלה פ"ג עמ' תרכט):

מדברי רבינו יונה באגרת התשובה

אות נח:

"וצריכה האשה שתהא צנועה ונזהרת שלא יסתכלו בה בני אדם חוץ מבעלה, שהמסתכלים בפניה או בידיה יורדים לגיהנם והיא ענושה בעונש כל אחד ואחד מהם, מפני שהחטיאה אותם ולא נהגה צניעות בעצמה ונכשלו בה".

מדברי ספר ארחות צדיקים

(שער הגאווה):

"זגם האשה המתקשטת לפני האנשים בזה היא מדלקת ליכם ומכנסת הרהורים בליבם, ובוה עונשה גדול מאד שהיא נותנת ממשול לפני רבים. הלא אמרו חכמים להסתכל בבגדי צבעונים של נשים השמוחים בכותל אפילו כשאינה מלובשת בהם, כל שכן שיש עונש גדול לאשה המתקשטת לפני אנשים המסתכלים בה".

"ואמר רבים פצעי רוכל כו', כי הרוכל הוא הממציא להם דברים שהנשים מתקשטות בהם ומביאים לדבר ערוה". (מהרש"א סנהדרין ק:)

"ועזאל היה על מיני צבעונין ועל מיני תכשיטין של נשים שמפתים את בני אדם להרהור עבירה... שמחזאי חזר בתשובה... עזאל לא חזר בתשובה ועדיין הוא עומד בקלקולו להסית בני אדם לדבר עבירה בבגדי צבעונין של נשים" (ילקוט שמעוני בראשית אות מד)

מדברי ספר פלא יועץ

לרבי אליעזר פאפו זצ"ל

(נפטר בשנת תקפ"ח)

"זהן אמת שאמרו חכמים שהייב אדם לקשט את בתו כדי שיקפצו עליה רבים, אבל הבת שהיא יראת ה' לא תתראה בפני הכהורים ובפרט כשהיא מקושטת לבל ייכשלו בה בהרהורי עבירה, ובפרט בדורות הללו שרבו הפרוצים, וכבר אמרו בש"ס למדנו יראת הטא מבתולה, דרבי יוחנן שמע לאותה בתולה שהיתה מתפללת רבש"ע בראת גן עדן בראת גיהנם בראת צדיקים בראת רשעים יהי רצון מלפניך ה' או"א שאל ייכשלו בי בני אדם.

וכן תעשינה כל הבתולות ותהיינה צפונות כל כבודה בת מלך פנימה לא תראה החוצה אל העין, וזהנה בערי ישמעאל נזהרות קצת בזה, אבל בערי אדום פרוץ מרובה כי כן מנהג המדינות מנה"ג אותיות גהנם, ואשה יראת ה' היא תתהלל ולא תלך אחרי רבים לרעות ושכרה יהיה כפול ומכופל. וכתב בספר הסידים שנערה אחת לא היתה מתקשטת כלל כדי שלא ייכשלו בה כל רואיה, וזכתה לזיווג נאה חכם וחסיד". (ע"ב).

(וכע"ז איתא ביאור החיים' הק' ויקרא פי"ט פס' כט וז"ל: "אל תחלל את בתך וגו', יצו האל למי שיש לו בת, שלא ינהג בה מנהג חולין להראותה לפני כל ולהתנאות לפניה, אלא כבודה בת מלך פנימה, והגם שיתכוון בה להנאת זיווגה כדי שיוודע כי בת יפה ונעימה היא ותנשא להראוי לה, עם כל זה יצו האל כי חילול הוא לה... ולא זו בלבד אלא שתהיה סיבה להבעיר אש בלב רואה וחומד ותזנה הארץ ולבסוף ומלאה הארץ זימה, ונמצא עון כל הרשע תלוי בצווארו").

"ועל אחת כמה וכמה צריכה האשה ליוהר כזהירות יתירה שלא להכשיל את אחרים, כי האשה ההיא תשא את עוונה, והיא נוטלת חלק בראש, כי המחטיא את חבירו הוא רע ומר יותר מההורג, ולכן תיזהר שלא תצא מקושטת בפני אנשים, ותהיה כל כבודה בת מלך פנימה, ושבה אני את בני ישמעאל* כענין זה שמסתירים את נשותיהם מכל איש".

(ע' מחשבה).

* יעויין בספר 'מנורת המאור' (למהר"י אבוהב) נר ז' סי' של"ו שכתב: "כמה גדולה מעלת הצניעות שאפילו מי שהוא מאומה אחרת הוא אהוב ומפואר בעבורה". וראה מש"כ בספר 'אורך ימים' שהובא לעיל: "כל בת ישראל תקח מוסר מצניעות נשי ישמעאל". וראה בהערה שם.

מדברי ספר **אורחות יושר** לרבי יצחק מולכו זצ"ל

מרבני סלוניקי, נפטר בשנת תקמ"א. (הספר נדפס בשאלוניקי בשנת תקכ"ט, ויו"ל מחדש בירושלים - תשנ"ט)

"וכל שכן כשהאשה יפת תואר שצריכה להיות צנועה הרבה שלא להכשיל את הרבים, ועונשה הרבה ונפרעים ממנה בעולם הזה מלבד עונשה שיש לה לעולם הבא... ועם זה תירצתי מה ששאלו לי, למה הנשים שותות כוס זה של תרעלה, שיושבות עגונות או אלמנות חיות או זקוקה ליכם קטן, משא"כ האנשים, התשובה, שהאשה היא מצודה רעה לרבים שנכשלים בה, מפני שמתקשטת את עצמה ומתראה לאנשים, פעמים שהוא בכונה רעה, ופעמים שהוא לפי תומה, וכמו שמצינו בכת רבי חנינא בן תרדיון כדאמרינן בפ"א דע"ז וז"ל: פעם אחת היתה בתו של ר' חנינא בן תרדיון מהלכת לפני גדולי רומי, אמרו כמה נאה פסיעותיה של ריבה זאת, מיד דקדקה בפסיעותיה, ונגזרה עליה לישב בקובה של זונות והוציאה ושרפוה, והיינו דאמר ר"ל מאי דכתיב עוון עקבי יסובני, עוונות שאדם דש בעקביו בעולם הזה מסככין אותו ביום הדין.

לפיכך צריכה האשה להיות סוגרת ומסוגרת, וכפרט כשהיא יפת תואר ויפת מראה שצריכה להיות זרויה ביותר שלא יכשלו בה רבים ותהיה מחטיאה את הרבים, שהאשה המחטיאה את הרבים יותר טוב שלא נבראת. וזהו הטעם דרבי יוסי דמן יוקרא המוכב בתעניות, דהו"ל ברתא בעלת יופי, הווייה להווא גברא דהוה קא בדיק בהוצא וקא מהדרא אבתרא למיחזייה, פירש רש"י פי' היה מנאק בין הגפנים כדי להסתכל ביופיה, אמר ליה מאי האי, אמר ליה רבי אם ללקחה לא זכיתי לראותה לא אזכה, א"ל בתי קא מצערת לברייתא שובי לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם, וכן הו"ל כו'. דקשה מה קלקלה שתשוב לעפרה, דטוביא הטא וזיגוד מינגד, אלא הוא הדבר אשר דיברנו, לפי היופי של האשה כך היא צריכה להשתמר שלא יכשלו בה בני אדם, וכשאינה יכולה להשתמר את עצמה ברור לה מיתה יפה, וכשראה רבי יוסי שהיו מסתכלים בבתו מרוב יופיה והבין שלא היתה יכולה להשתמר את עצמה לפי יופיה והתפסד יתר על השבח אמר שובי לעפרך*.

ושמעתי באשת היל שהיתה יפת תואר, והיתה נוטלת פהם ואבק קוטרט שעל פי התנור ומשימה על פניה, שלא תהא נראית יפה בפני בני אדם ויכשלו בה, ובפני בעלה היתה רוהצת פניה."

* **וכדברים האלה כתב ג"כ מרן רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל במכתבו (ז' טבת תשנ"ז) על מעשה זה, וז"ל: "והדברים מבהילים! מדוע שתשוב לעפרה, מה היא אשמה? אלא חז"ל באים ללמד עד כמה חמור קדושת ישראל, ומציאות של בת ישראל שיצא על ידה רק צניעות וקדושה, ואם בת ישראל מהוה ח"ו גורם היפך הצניעות- אין כדאית כל מציאותה! וכל זה אפילו שלא באשמתה, ומה נאמר אם היא עושה מעשה בידיים למשוך העין על ידי חוסר צניעות באיזה אופן שיהיה- המכשול והתקלה היא חמורה מאד". עכ"ל.**

ואף שבגמרא שם (תענית כד.) מבואר דרבי יוסי בן רבי אבין הקפיד עליו על זה, דקאמר "על ברתיה לא חייסי", היינו משום דמ"מ אי"ז מצדיק לבוא ולעשות מעשה ולקללה שתמות וכדביאר המהרש"א עיי"ש, אבל לא חלק על כך שמציאות של בת ישראל שיצא על ידה רק צניעות וקדושה ואם היא מהוה גורם היפך הצניעות הרי"ז היפך כל מציאותה ותכליתה.

וכע"ז כתב הגאון רבי משה שטרן זצ"ל אב"ד דברעצין, בעמח"ס שו"ת 'באר משה', במכתבו הנדפס בסי' טהרת יום טובי' ח"ב עמ' רג, וז"ל: "והגם שלא ישרו דברי ר' יוסי דמן יוקרת לר' יוסי בר אבין, וגם לא לר' אשי כנראה התם, מ"מ יש מזה תוכחת מגולה עד היכן הדברים מגיעים אפי' כשהיא לא גרמה כלל להכשיל בני אדם, ק"ו בן ק"ו כשהיא בדעת ובמרמה עושה כן כדי שתמצא חן בעיני רואיה, רחמנא שזיב לן מהאי עונש".

וע"ע בסי' קובץ דרושים' חוברת רביעית - תרפ"ה סי' ז', שהובאה דרשתו של הגה"ק רבי יהודה לייב פיין הי"ד גאב"ד סלונים (זקינו של הגאון רבי ראובן פיין זצ"ל), שדרש בשבת חזון תרפ"ד לחיזוק גדרי הצניעות, וז"ל בתו"ד: "והנה ר' יוסי דמן יוקרת זה הי' אדם עליון ואי"א לנו להדמות אליו, ועכ"ז הי' גם אדם תתאה ככל אדם באהבת אב לבנים, ובתו לא אשמה כלל, ואעפ"כ בשביל שלא יכשלו בה בנ"א גזר עלי' על בתו עצמו ובשרו גזירה קשה ורעה כ"כ, מה נאמר אנתו שמתעצלים לגזור על נשותינו ובנותינו שיכופו את יצר ההתייפות שלהן ואל יכשילו בני אדם, הלא נתפס ח"ו על עוונם על שלא מחינו בהן".

"אציע מה שאמר לי... הרב המאוה"ג החו"ב מהו' יוסף נחמיה נ"י... בן הגה"צ מהו' עקיבא קורניצר זצ"ל מקראקא וז"ל:

מקובלני מבית אבא זצ"ל, שזקנתי הצדקת מ' גיטל ע"ה היתה יפת מראה מאד, ובצדקתה הגדולה הסתירה עצמה בכל האפשר מעין רואים ולא יצאה בשוק רק בהכרח גדול. ופעם אחת בלכתה ברחובות קריה הרגישה שאיש אחד אוהו דרכו אחריה, ולמרות כל תחבולותיה להסתתר מפניו הוא עקבה ישמור וחותר בכל עוז להביט בפניה, ותצטער על זה מאד, וכשובה לבית אביה לקחה ספר התהילים שבו היה רגיל אביה הקדוש [החתם סופר זצ"ל] להתפלל בכל עת מצוא, ותבך ותתחנן לפני ה' להסיר ממנה יפי פניה.

וכבוא אביה הקדוש לבית וימצאה עומדת בזוית ומתפללת ודמעות שליש על לחיה, ויחרד על המראה ויאמר בתי למה תבכי מרה ולמה ירע לבבך, ותען ותאמר הנה נא ידעת אבי אומרים עלי כי יפת מראה אנכי, ורואי בחוץ קלי הדעת יביטו יראו בי ונוקשו ונלכדו בהרהורי עבירה, וכן אירע לי גם עתה בלכתי בשוק, ואתחלחל על הדבר הזה ובמסתרים תכבה נפשי על כי הנני אבן גנף ומכשול לרבים, ובצר לי על זה התפללתי אל ה' שיסיר אור פני ממני ולא תבוא עוד תקלה על ידי.

ויתפעל אביה הקדוש מאד לשמוע מליה, ויאמר לה ברוכה את בתי לה' היטבת כל אשר דברת, ומאחר שכוונתך לשמים גם אני אבוא אחרייך ומלאתי את דבריך. יתן ה' שאלתך אשר שאלת מעמו, ועתה הנך הרה ויולדת בן, ותחת אשר את מוותרת על אור פנים גשמיים תזכי לבן מאיר עיני ישראל בתורתו וצדקתו. ויהי לה בן, כי בזמן קצר אח"ז נחלתה קשה, ואם כי שבה לאיתנה כבראשונה, בכ"ז פניה לא היו לה עוד פנה הודה פנה זיוה, ואחר זה נולד לה אבא מארי הגה"צ זצ"ל, אשר היה מופת לרבים בגדולת תורתו וקדושתו הנשגבה, ככל אשר דיבר לה מלאך ה' קדושת זקני זצ"ל."

(ספר 'אגרות סופרים', חלק ר' שמעון סופר, עמ' 7)

מדברי ספר **שבט מוסר** פרק כד

(לרבי אליהו הכהן מאיזמיר. נפטר בשנת תפ"ט)

"עוד מהדברים השייכים לנשים, ההולכות בבית החתן והכלה תהיה כוונת לכתם לשם לשמוחם ולקיים לשמח חתן וכלה, ויצחקו בפני הכלה אך לא בפני החתן ולא בפני שום אדם שבעולם כדי שלא יבואו ליכשל בהן ח"ו, ואל יראו יופיין ונוי מלבושן והליכתן בפני שום אדם רק תהיינה שמורות בבית הכלה."

מדברי ספר **ראשית חכמה** לרבי אליהו די ווידאש

(מחכמי צפת, תלמיד הרמ"ק, נפטר לפני כ-430 שנה)

"אם תצטרך לצאת מפתח ביתה לא יהיה הילוכה על השווקים והרחובות שהמון בני אדם מצויין שם, אלא על המבואות שאין רגילין בני אדם להלך בהם כל כך. ולא תצא כשהיא מבושמת, מפני שריחה נודף ויבואו בני אדם לידי חימוד ולידי הרהור עבירה". [פרק דרך ארץ (בטה"ס) בסופן]

מדברי ספר **מחזה עינים** להמגיד מביאליסטוק ובריסק

הגאון רבי אליקים געציל לעוויטאן זצ"ל, מבאי ביתו של מרן הגר"ח מבריסק.
(הספר נדפס בשנת תרס"ב, עם הסכמת הרידב"ז מסלוצק והג"ר רפאל שפירא מוולאז'ין)

"ובאמת אמרו חז"ל שאסור לאשה לצאת בתכשיטיה אף בחול לרשות הרבים, לפי שהעם מסתכלים בה, לפי שלא נתן הקב"ה תכשיטים לאשה אלא שתהא מתקשמת בהן בתוך ביתה, שאין נותנין פרצה לפני הכשר וכל שכן לפני הגנב וילקוט שמעוני איוב לא, מדרש תנחומא וישלח.

ועל כן רב אדא בר אהבה חזייה לההיא כותית דהוות לבישא כרבלתא [פירש"י שם לביש השוב וראה במהרש"ל*] בשוקא, סבר דבת ישראל היא, קם קרעיה מינה, אגלאי מילתא דכותית היא שיימוה בארבע מאה זוזי, אמר לה מה שמך אמרה ליה מתון אמר לה מתון מתון ארבע מאה זוזי שוייא (ברכות דף כ). **נתבונן כי רב אדא בר אהבה סבר דבת ישראל היא, התיר לעצמו לקרוע בגד יקר [אע"פ כי בקריעת בגד יש לאו דבל תשחית], ולבייש אותה בפני רבים [אע"פ שהמלכין פני חיבורי ברבים אין לו חלק לעוה"ב, אם מלכין בחנם], והז"ל הזכירוהו לשבח ואמרו קמאי הוו מסרי נפשיהו אקדושת השם כי הא דרב אדא בר אהבה כו' כי לא חס על כבוד עצמו וממונו, ואמר לה מתון מתון ארבע מאה זוזי שוי, כלומר אף דאיגלאי מילתא דכותית היא ועליו מוטל לשלם ארבע מאה זוזי, הון רב, בכל זאת שמח הוא בזה, ואמר כי שמה מתון לרמוז כי מאתן מאתן שוי דבר הוה, למען תראינה בנות ישראל כי רב אדא בר אהבה קרע כרבלתא בשוקא ולא תלבשנה הנה שמלות כאלה בצאתן החוצה.**

כן אנהנו בני ישראל כעת נתבונן במעשה רב אדא בר אהבה ולא ניתן רשות לנשינו ובנותינו להתקשט בכגדי פאר בצאתן החוצה, כי הן הנה מבקיערות אש התאוה כאש פלדות, יורות זיקים הציץ ומות בלב בני אדם. הנשים שכהו כי עליהן להתקשט לפני בעליהן, ויושבות מזהומות בכלויי סחבות בבתיהן, וכאשר יוצאות החוצה אז רוחצות את פניהן ולובשות כגדי פאר, הלא לעיני מי מתייפות, לעיני זרים, מה רע ומר מנהג דור הזה". (מחזה ח', עמ' 73 בדפוס)

* וז"ל מהרש"ל שם: "ולפירש"י נראה בעיני שהפריצות היה שהלכה במלבוש חשוב לשוק בלא כיסוי סרבל".

מדברי ספר **דקדוקי חברים** לרבי חיים אברהם מיראנדה זצ"ל

(מגדולי סלוניקי. הספר נדפס בשנת תקס"ג לאחר פטירת המחבר) תענית כג:

"אמר אמ"ן, כבר נודע למבין עם תלמיד העולה מדברי חז"ל כמה מהחיוב ומתנאי הצניעות לאשה הכשרה שתהיה יושבת בירכתי ביתה, ורוח הקודש אומרת כל כבודה בת מלך פנימה, וכמו כן כשרה אמנו הנה באהל להודיע כמה צנועה היתה כדאיתא בהגדת פרק הפועלים, ואמרו חז"ל כי האשה הצנועה ראויה לישב בירכתי הבית ולא אפי' לפתח הבית פן יסתכלו בה העוברים ושבים, כענין שהזכיר שלמה המלך ע"ה על האשה בלתי צנועה וישבה לפתח ביתה וגו', וכבר ידעת דבריהם ז"ל שנאמרים באמת וצדק ולא לפניהם הנף יבוא, כמה מהגנות רצו לספר על לאה אמנו עמ"ש ותצא לאה לקראתו יצאה מקושטת וכו' לפיכך ותצא דינה בת לאה כדאיתא במדרש רבה יע"ש.

אם כן מן התימה על חסידי עליון הללו (אבא חלקיה ואשתו) כי למה לא ראו להושי למה שהזכרנו, עד שיצאה אשתו מפתח ביתה לקראתו עד מכוא העיר כשהיא מקושטת בתכשיטין כמ"ש רש"י, כי לכאורה זר מעשיה ולא זו הדרך לבנות ישראל הכשרות החסיד"ה למינה, והגם שאמתלתה מפורשת כדי שלא יתן עיניו כו' אי לא דמיסתפינא הוה אמינא דאכתי אין זה מספיק לעצם התמיהא, וגם הנהו רבנן תקיפי היכי קבלוה מיניה ונתקררה דעתם בזה, מפני כי מכל מקום היתה ראויה לחוש פן אחרים יתלו עיניהם בה וקא עברה אלפני עור בקום עשה, דאם מידי עבירה יצאו מידי הרחור לא יצאו דלצאת ידי שמים בעי קרבן כפרה על זה כדאיתא בשבת פרק כמה אשה. ולכאורה נראה דבכהאי גוונא אמרינן שב ואל תעשה עדיף שלא לפרוץ גדר הצניעות כאמור*.

* ביישוב גמרא זו, שבדאי לא נעלמה מעיני הקדמונים שדבריהם מובאים בגליון זה, ראה בספר 'באתי לגני' פרק ח', ובגליון 'אלבא דהלכתא' (הוצאת 'אהבת שלום') - גליון נה עמ' פא, וגליון ט עמ' קפד. המעונין לקבל מאמר בענין גמרא זו, ישאיר הודעה בתא קולי - 02-5378098.

מדברי מרן

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

בספר 'דרכי החיים' ח"א עמ' תלג:

"יש לעורר בחינוך הבנות על ענין שעלינו לחזור ולשנונו כי נשכח לגמרי בימינו. הנה אמרו שם בתנחומא (פ' וישלח) על הפסוק "ותצא דינה בת לאה" - שלא ניתנו תכשיטים לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן לתוך ביתה, שאין נותנין פירצה לפני הכשר, ביותר לפני הגנב וכו', זהו שאמר הכתוב כל כבודה בת מלך פנימה וכו'. לימדונו חז"ל שכל מעלתה של האשה שנקראת 'בת מלך' הוא דווקא בהיותה פנימה, אך כשאינה נוהגת בהנהגה זו וממילא נכשלים על ידה בראיה, הרי הדבר פגם הוא לה. ועי' שבת (סד, א') וברש"י שם שעל ראייה בלבד אף ללא הרחור דיה שיצטרכו כפרה. כמה חינוך צריך לזה עוד מקטנותה של הבת, עד כמה החובה עלינו להשריש בה את הצניעות הפנימית שלה ואת חובת הצניעות המחייבת שלא יוגרם על ידה מכשול לאחרים".

מחנכת בסמינר הנהיגה בכיתה שבכל יום מימי ספירת העומר היו לומדים ומכינים את ענין אחד ממ"ח קניני התורה, וכמבואר בספרים, והשאלה היתה האם הדבר מתאים לסמינר לבנות.

שאלתי על כך את רבינו [הגרמ"ל] והתחיל לצעוק: "מה מלמדים אותם כאלו דברים, שילמדו אותם צניעות! זה מה שהם צריכים לדעת!"

שאל נכדו, שהרי בין קניני התורה יש גם הרבה עניינים של מידות, שגם בנות צריכות לדעת אותם, והתחיל לפרט. ורבינו ענה וצעק: "אמרת לך כבר, צניעות! זה מה שצריך ללמד אותם ולא דבר אחר, שישקיעו רק בזה ועל זה יחנכו אותם!"

(מתוך החוברת 'דבר זה רבינו הגדול אמרו' - חינוך. עמ' 43)

"זכר ציצית כתיב ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, מפני כי בלבישת כגדים יש אופנים המעוררים חמדה ותאוה בין כגדי אנשים ובין כגדי נשים, ואחז"ל עינא וליבא תרי סרסורי עבירה עין רואה והלב חומד, ומדוע הקדים כאן הכתוב הלב קודם העינים, אך דקודם ראיית העין יש הסכמת הלב, היינו הפיץ הנשים להתייפות, והפיץ הגברים שיהיו נשותיהם מקושטות, ונמצא שיש בתחילה תיור הלב ואח"כ תיור העין, וע"ז הזהירה התורה"ק ולא תתורו אחרי לבבכם, הוא הפיץ הלב לילך מלובש באופן כזה שיהיה מקום לעיין לראות ולא תתורו אחרי עיניכם".

הגה"ק רבי יהודה לייב פיין הי"ד גאב"ד סלוניס
(זקינו של הגאון רבי ראובן פיין זצ"ל)
בדרשת שבת חזון תרפ"ד
נדפס בספר 'קובץ דרושים' חוברת ד' (תרפ"ס) ח"ז

"ומכל שכן האשה שהיא מהויבת להיות צנועה ביותר שיהיה כל כבודה פנימה, ותסתיר עצמה מכל אדם שבעולם בכל מה דאפשר". (השל"ה, שער האותיות)

הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בשיעורו על 'אגרת הגר"א'.

(הדברים פורסמו ב"תד נאמן" - מוסף 'אברך' - פסח תשע"א)

לשון הגר"א: "ואוי להרודפים אחר ההבל אין בו מועיל"

"הם סבורים שהם מאושרים, אבל הגר"א כותב עליהם 'אוי'. הם סבורים שהם מקבלים הרבה כסף והוא אומר שגם זה הבל. כל הכסף הבל הבלים אין בו מועיל.

(א.ה. נראה שחסרות כאן מספר מילים, שכן מכאן והלאה אינו מדבר על ההבל שבכסף, אלא על 'שקר החן והבל היופי').

הנה דרכם של נשים שמשקיעים מאד בהבל הזה. אמנם גם בין הגברים אפשר למצוא כאלו שמשקיעים בהבל הזה, ואין צריך לומר אצל אלו שאינם שומרי תורה ומצוות שאצלם אין בזה חילוק כלל בין זכרים לנקבות. אבל יותר מוצאים זאת אצל נשים.

אמנם גם התורה מכירה בזה שזהו חלק מהאופי של האשה, וע"כ התירו לה להתקט בפני בעלה, אבל במציאות של זמנינו מצוי מאד שכאשר מקבלים את פני הבעל בבואו לביתם הם לבושות באופן פשוט וזול, ואילו לפני שיוצאים החוצה מתקשטים ומתבשמים, וגם אם נאמר שכשיוצאת מתקשטת לכבוד בעלה, הלא באמת אינה עושה זאת רק בשביל בעלה. ולפעמים הבעיה שגם כשהבעל יודע ששקר החן והבל היופי, בכל זאת הוא לא רוצה להכיר בזה ודורש את זה. וכמו לפני דור המבול כתוב שהיו לוקחים אשה אחת בשביל פו"ר והיא הייתה יושבת בבית כנוזפה ואבלה כאלמנה והאשה השניה היה משקה אותה כוס של עיקרין, והייתה יושבת מקושטת ככלה ומאכילה מעדנים, כמו שעשו עם עדה וצלה.

ולפעמים הטענה היא שמה שמתלבשת כך הוא לפי שזהו רצון בעלה ואשה כשרה עושה רצון בעלה, אבל יש לדעת שאשה הצדקנית עוסקת במה שחובתה כלפי בעלה. בציבור החילוני הציבו להם גדר שנקרא 'זכויות האשה' ו'זכויות הגבר', אבל האמת היא שלכל אחד יש חובות בעולמו, גם הגבר וגם האשה צריכים לחשוב מה חובתם. ולכן אמרו חז"ל 'אשה כשרה עושה רצון בעלה' כיון שזה חובתה, ולא שזה ענין של זכויות. וכמובן שהדברים אמורים בזמן שזה לא נוגד את ההלכה, שאם אלו מהדברים שהם בניגוד להלכה, זה לא שייך, כמו שאם יבקש ממנה לחלל שבת ודאי שאינה מצווה לשמוע לו, ורק כשהבעל מבקש דבר שאינו דבר עבירה אזי היא צריכה לשמוע לו. וזהו הגדר של אשה כשרה עושה רצון בעלה, על דבר היתר ולא על דבר איסור.

על כן תפקידה של האשה הצנועה להתקט בפני בעלה, ולא בפני הרחוב, ולכן כשהיא נכנסת הביתה תתקט וכאשר יוצאת החוצה תסיר את הקישוט. וא"ת וכי בבית זה לא הבל? אה"נ שגם בבית זה הבל, אבל את ההבל הזה היא חייבת לעשות, ורואים את זה מלשונו של הגר"א שכתב ואוי להרודפים אחר ההבל.

והלא כ"א יודע שיש בתורה תרי"ג מצוות, שס"ה מצוות לא תעשה ורמ"ח מצוות עשה, אבל במה יש כח לאדם ללחום נגד היצה"ר, זה רק ע"י התורה, כמו שכתוב בחז"ל, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, ובאגרת הגר"א (נוסח שנדפס בארם צובה) כתב ותבלין שלו לזכרים עסק התורה ולנקבות הצניעות, ואין שום דרך אחרת ללחום נגד היצר, ולכן עיקר מלחמת היצר הוא להפריע לגברים בלימוד התורה ולנשים בצניעות, שזה העיקר, ומי שנחלש בדברים אלו נמצא שהיצה"ר ניצחו.

(כאן האריך עוד בגודל חובת הצניעות ושכרה)

וממילא כל הבנות והנשים שיתנהגו בצניעות וילחמו נגד היצה"ר בצניעות, וכמו שאמרנו שזה הנשק הגדול ביותר שיש לנשים להילחם נגד היצה"ר, כתורה אצל הזכרים, תזכה לכל הטוב שיש, גם בעולם הבא וגם בעולם הזה. אינני יודע אם תזכה בעשירות, אבל תזכה למה שטוב באמת, שזהו בנין תלמידי חכמים, בנין טובים וצנועים כרצון הקדוש ברוך הוא."

הגר"ח קניבסקי שליט"א

בספרו 'ארחות יושר' - ע' צניעות

"וכל שכן כשיוצאין בחוץ בין אנשים שצריכין מאד לזיזהר בזה, ואמרו (תנחומא וישלח סי' ה') לא ניתנו תבשיטין לאשה אלא שתהא מתקשטת בהן בתוך ביתה.

ובירושלמי (תענית פ"א ה"ד) גבי חסידא דכפר אימי איתא: כד הוה בטורא איתתא לבשה מנין צאין (מלובלכין) שלא יתן בה איש עיניו, וכד עליל מן טורא היא לבשה מאנין נקיים שלא יתן דעתו באשה אחרת*.

וכל כך הקפידו על זה, שרבי יוסי דמן יוקרת אמר לבתו שובי לעפרך ואל יכשלו בך בני אדם! (תענית כ"ד א').

והרמב"ם כתב (כפ"ו מאישות ה"ח) צו חכמים על האשה שתהא צנועה בתוך ביתה ותתרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור.

ובעונותינו הרבים היום הדור פרוץ ומתקשטים ביותר וכו', והרבה יש לדבר על זה בעונותינו הרבים. ואשרי מי שזוהרת בזה ולא תסתכל על חברותיה, ומה שתלבש יותר בגדי צניעות תזכה ביותר לבנים צדיקים ותלמידי חכמים ובעלה זוכה לכל טוב כמו שכתב בזה"ק מובא במ"ב סי' ע"ה ותקים בית לתפארת".

* תרגום: כשהיה בהר (במלאכתו) - אשתו לבשה בגדים מלובלכים (כדי שלא יתן בה איש עיניו), וכשנכנס מן ההר (כשחזר ממלאכתו) - לבשה בגדים נקיים (כדי שלא יתן דעתו באשה אחרת).

המשך דברי הגר"ע אויערבאך שליט"א (מעמ' ראשון):

צריך לדעת מה שאומר רבינו בחיי, שהענף יוצא מן השורש, איך שהשורש כך הענף, רבינו בחיי אומר את זה להדיא על הצניעות, אם רואים בנים צדיקים, בעלי מדות, כשרים, צריכים לדעת שהענף הזה בא מן השורש והשורש היה צנוע ומצנוע יוצא צנוע. וכך זה גם כן לשון המהר"ל, המהר"ל אומר שבהרבה דברים זה לא תורשתי אבל בצניעות אנחנו רואים רחל ואח"כ שאלו ואח"כ הלאה והלאה הכל היה בזכות הצניעות, רואים שהצניעות זה דבר שמשפיע בפנימיות הלב של האשה, וזה ודאי שאם זה בפנימיות זה מביא בנים של יראת שמים ויראת חטא. הקב"ה יזכנו שנוכל לעמוד בזה, שנוכל לעמוד בגבורה, הוי עו כנמר וקל כנשר וגיבור כארי ולא ייבוש מפני המלעיגים עליו, שנסגיח באמת על הצניעות, שאז השכינה תהיה שרויה בקרבנו והיה מחניך קדוש, וזוכה ע"י הרבה בתורה ובבית המקדש במהרה בימינו.

הודעה חשובה!

בס"ד יצאה לאור מהדורה שניה (עם הוספות חשובות)

של החוברת **הרימו מכשול מדרך עמי**

אודות הספר 'עוז והדר לבושה'

המעוניין לקבל את החוברת, ישאיר הודעה ברורה עם שמו וכתובתו
בטל': 02-5378098

(מי שיש ביזו את המהדורה הראשונה - יוכל לקבל את ההוספות בלבד)

החוברת תישלח ללא תשלום לכל דורש!

ניתן לקבל את החוברת גם בדוא"ל ע"י שליחת בקשה לכתובת:

a3163@etrog.net.il

[והייתם נקיים: מדובר בדוא"ל בלבד ללא אינטרנט כלל].

יהודי יקר! אם הנושא חשוב לך, אנא הרם את תרומתך בכדי שנוכל להמשיך ולהוציא לאור עלונים נוספים בקרוב בעז"ה. (וכן עבור המשך הפצת עלון זה - גליון 47) ניתן להשאיר הודעה בתא קולי: 02-5378098. תודה רבה. (בתרומה מעל 200 ש"ח ניתן להזכיר שם בעלון).

הערות ותגובות ניתן לשלוח לפקס: 1532-5378098, או בקצרה בתא קולי הנ"ל.